

EDWARD SNOWDEN
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΦΑΚΕΛΩΜΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Το μεγάλο φακέλωμα**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: Permanent record

Από τις Εκδόσεις Metropolitan Books, Νέα Υόρκη 2019

ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Edward Snowden

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρήστος Καψάλης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασσιίδης

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Rodrigo Corral

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Edward Snowden, 2019

Published by arrangement with Metropolitan Books, an imprint of Henry Holt and Company, LLC, New York.

© Εικόνας εξωφύλλου: Platon

© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2019

Πρώτη έκδοση: Σεπτέμβριος 2019

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-3305-9

Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-3306-6

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτίου.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευσή του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε. | PSYCHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Από το 1979 | Publishers since 1979

Έδρα: Head Office:

Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση | 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece

Βιβλιοπωλείο: Bookstore:

Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα | 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece

Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 | Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550

e-mail: info@psychogios.gr

www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

EDWARD SNOWDEN
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΦΑΚΕΛΩΜΑ

Μετάφραση: Χρήστος Καψάλης

ΣτηΛ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	11
----------------	----

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1. Κοιτώντας από το παράθυρο	23
2. Το αόρατο τείχος	31
3. Ο Περιφερειακός	45
4. Ένας Αμερικανός στο διαδίκτυο	51
5. Χάκινγκ	64
6. Ατελής	75
7. 11η Σεπτεμβρίου	84
8. 12η Σεπτεμβρίου	93
9. Η ακτινογραφία ενός στρατιώτη	100
10. Απαλλαγμένος κι ερωτευμένος	111

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

11. Το σύστημα	125
12. <i>Homo contractus</i>	131
13. Μύηση	143

14. Ο Κόμης του Λόφου	160
15. Γενεύη	173
16. Τόκιο	188
17. Ένα σπίτι στο σύννεφο	214
18. Στον καναπέ	231

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

19. Η Στοά	241
20. Σφυγμός	247
21. Αποκάλυψη	255
22. Τέταρτη εξουσία	271
23. Ανάγνωση, Εγγραφή, Εκτέλεση	286
24. Κρυπτογράφηση	296
25. Το αγόρι	306
26. Χονγκ Κονγκ	319
27. Μόσχα	332
28. Από το ημερολόγιο της Λίντσεϊ Μιλς	345
29. Έρωτας και εξορία	358
Ευχαριστίες	371

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το όνομά μου είναι Έντουαρντ Τζόζεφ Σνόουντεν. Κάποτε εργαζόμουν για το κράτος, όμως πλέον εργάζομαι για τον πολίτη. Χρειάστηκε σχεδόν τρεις δεκαετίες προκειμένου να συνειδητοποιήσω ότι ήταν ταυτόσημες οι έννοιες αυτές, κι όταν πλέον το κατάλαβα, μου προκάλεσε κάποια προβλήματα στη δουλειά. Το αποτέλεσμα είναι ότι πλέον διαθέτω τον χρόνο μου προσπαθώντας να προστατέψω τον πολίτη από το άτομο που ήμουν κάποτε, δηλαδή κατάσκοπος της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) και της Εθνικής Υπηρεσίας Ασφαλείας (NSA), ένας ακόμη νεαρός τεχνολόγος που προσπαθούσα να οικοδομήσω έναν καλύτερο, ήμουν βέβαιος, κόσμο.

Η σταδιοδρομία μου στην Αμερικανική Κοινότητα Πληροφοριών (IC) διήρκεσε μόλις επτά χρόνια, γεγονός που μου προκαλεί εντύπωση, καθώς συνειδητοποιώ ότι είναι μόλις ένας χρόνος περισσότερο από το διάστημα που έχω περάσει έκτοτε εξόριστος σε μια χώρα που δεν ήταν δική μου επιλογή. Στη διάρκεια εκείνων των επτά χρόνων όμως συμμετείχα στην πλέον σημαντική αλλαγή στην ιστορία της αμερικανικής κατασκοπείας, τη μετάβαση από τη στοχευμένη παρακολούθηση ατόμων στη μαζική παρακολούθηση ολόκληρων πληθυσμών. Βοήθησα να καταστεί τεχνολογικά εφικτό για μία κυβέρνηση να συγκεντρώνει το σύνολο των ψηφιακών επικοινωνιών απ' ολόκληρο τον κόσμο, να τις αποθηκεύει επ' αόριστον και να τις ερευνά κατά βούληση.

Μετά την 11η Σεπτεμβρίου, η IC καταρρυχόταν από τύψεις λόγω της αποτυχίας της να προστατέψει την Αμερική, επειδή επέτρεψε, στη διάρκεια της «βάρδιας της», να πραγματοποιηθεί η πλέον συντριπτική και καταστροφική

κή επίθεση σε βάρος των ΗΠΑ από την εποχή του Περλ Χάρμπορ. Αντιδρώντας σε αυτή την εξέλιξη, οι ηγέτες της κοινότητας επιδίωξαν τη δημιουργία ενός συστήματος το οποίο δε θα επέτρεπε έναν τέτοιο αιφνιδιασμό ποτέ ξανά. Θεμέλιο αυτού του συστήματος θα ήταν η τεχνολογία, κάτι ξένο προς τη νοοτροπία της στρατιάς των πολιτικών επιστημόνων και των ειδικών στη διοίκηση επιχειρήσεων που στελέχωναν σε μεγάλο βαθμό την κοινότητα. Έτσι, οι πόρτες των πλέον μυστικοπαθών υπηρεσιών συλλογής πληροφοριών άνοιξαν διάπλατα σε νεαρούς τεχνολόγους όπως εγώ. Και κάπως έτσι οι σπασίγκλες έγιναν μέλη αυτής της κοινότητας.

Αν ήμουν καλός σε κάτι εκείνα τα χρόνια, αυτό ήταν οι υπολογιστές, οπότε ανελίχθηκα γρήγορα. Σε ηλικία είκοσι δύο ετών, εξασφάλισα την πρώτη μου άδεια πρόσβασης σε απόρρητες πληροφορίες της NSA, για τις ανάγκες μιας θέσης στο απολύτως χαμηλότερο επίπεδο του οργανισμού. Μέσα σε λιγότερο από έναν χρόνο βρισκόμουν στη CIA ως μηχανικός συστημάτων, έχοντας απεριόριστη πρόσβαση σε ορισμένα από τα πλέον ευαίσθητα δίκτυα στον πλανήτη. Ο μόνος επόπτης που είχα ήταν ένας τύπος ο οποίος περνούσε τις βάρδιες του διαβάζοντας κατασκοπικά μυθιστορήματα. Οι Υπηρεσίες παραβίαζαν όλους τους κανόνες που οι ίδιες είχαν ορίσει, στην προσπάθειά τους να προσλάβουν ταλαντούχους τεχνολόγους. Υπό κανονικές συνθήκες δε θα προσλάμβαναν ποτέ άνθρωπο χωρίς πτυχίο πανεπιστημίου ή έστω κάποιου ΙΕΚ, προσόντα τα οποία εγώ δε διέθετα. Κανονικά, δηλαδή, δε θα έπρεπε καν να είχα διαβεί τις πόρτες εκείνου του κτιρίου.

Από το 2007 μέχρι το 2009 είχα τοποθετηθεί στην προεσβεία των ΗΠΑ στη Γενεύη, αποτελώντας έτσι μία από τις σπάνιες περιπτώσεις τεχνολόγων που υπηρετούσαν υπό διπλωματική κάλυψη, έχοντας ως αποστολή μου να οδηγήσω τη CIA στο μέλλον, περνώντας τους σταθμούς της στην Ευρώπη στο διαδίκτυο, ψηφιοποιώντας και αυτοματοποιώντας το δίκτυο μέσω του οποίου κατασκόπευε η κυβέρνηση των ΗΠΑ. Η γενιά μου έκανε κάτι περισσότερο από το να βρει νέους τρόπους να επιτελούν το έργο τους οι μυστικές υπηρεσίες: ουσιαστικά, προχωρήσαμε στον πλήρη επαναπροσδιορισμό του τι σημαίνει συλλογή πληροφοριών. Για εμάς το ζήτημα δεν ήταν οι μυστικές συναντήσεις ή η παραλαβή πακέτων αφημένων κάπου διακριτικά αλλά η συλλογή δεδομένων.

Φτάνοντας σε ηλικία είκοσι έξι ετών, τυπικά εργαζόμουν για την Dell, όμως και πάλι εργοδότης μου ήταν η NSA. Η ανάληψη εργαλαβιών αποτε-

λούσε την κάλυψή μου, όπως συνέβαινε σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις των κατασκόπων της δικής μου κατηγορίας με έφεση στην τεχνολογία. Στάλθηκα στην Ιαπωνία, όπου βοήθησα στον σχεδιασμό του συστήματος που ουσιαστικά αποτελούσε τον παγκόσμιο εφεδρικό αποθηκευτικό χώρο της Υπηρεσίας – ένα τεράστιο μυστικό δίκτυο το οποίο διασφάλιζε ότι, ακόμη κι αν τα κεντρικά της NSA κονιορτοποιούνταν από κάποια πυρηνική έκρηξη, δε θα χανόταν η παραμικρή πληροφορία. Την εποχή εκείνη δε συνειδητοποιούσα πως ο σχεδιασμός ενός συστήματος ικανού να διατηρεί ένα απαράγραπτο αρχείο της ζωής όλων μας ήταν ένα τραγικό σφάλμα.

Επέστρεψα στις ΗΠΑ σε ηλικία είκοσι οκτώ ετών, οπότε έλαβα μια εξαιρετικά σημαντική προαγωγή στην ομάδα των τεχνικών που διαχειρίζονταν τη σχέση της Dell με τη CIA. Η δουλειά μου ήταν να συνεργάζομαι με τους επικεφαλής των τεχνικών τομέων της CIA, προκειμένου να σχεδιάζουμε και να πλάσσουμε τη λύση σε οποιοδήποτε πρόγραμμα μπορούσαν να φανταστούν. Η ομάδα μου συνέδραμε την Υπηρεσία να δημιουργήσει ένα νέο είδος αρχιτεκτονικής υπολογιστών, ένα «σύννεφο», την πρώτη τεχνολογία που επέτρεπε σε κάθε πράκτορα, οπουδήποτε κι αν βρισκόταν, να έχει πρόσβαση και να μπορεί να ερευνά τα όποια στοιχεία χρειαζόταν, ανεξαρτήτως απόστασης.

Με δυο λόγια, μια θέση στη διαχείριση και στη διασύνδεση της ροής των πληροφοριών έδωσε τη θέση της σε μια θέση με αντικείμενο την εξεύρεση λύσεων, ώστε οι πληροφορίες ετούτες να αποθηκεύονται για πάντα, κι αυτή με τη σειρά της οδήγησε σε μια θέση με αντικείμενο τη διασφάλιση της διαθεσιμότητας και της δυνατότητας επεξεργασίας αυτών των πληροφοριών από οπουδήποτε. Τα προγράμματα αυτά πήραν μορφή για μένα στη Χαβάη, όπου εγκαταστάθηκα προκειμένου να αναλάβω ένα νέο συμβόλαιο για λογαριασμό της NSA σε ηλικία είκοσι εννέα ετών. Μέχρι τότε εργαζόμουν υπό το δόγμα της ενημέρωσής μου μόνον όταν κάτι ήταν απαραίτητο για τη δουλειά μου, επομένως δεν ήμουν σε θέση να αντιληφθώ τον συνολικό σκοπό πίσω από την εξειδικευμένη, κατακερματισμένη εργασία μου. Χρειάστηκε να βρεθώ σε έναν επίγειο παράδεισο, προκειμένου να τοποθετηθώ σε θέση που μου επέτρεψε να δω το σύνολο της δουλειάς μου να συνδέεται, τα επιμέρους στοιχεία να συνεργάζονται όπως τα γρανάζια μιας κολοσσιαίας μηχανής, προκειμένου να σχηματίσουν ένα σύστημα παγκόσμιας μαζικής παρακολούθησης.

Βαθιά σε μια στοά κάτω από μια φυτεία με ανανάδες –άλλοτε εγκαταστάσεις εργοστασίου αεροπλάνων από την εποχή του Περλ Χάρμπορ–, βρέθηκα μπροστά σε ένα τερματικό απ' όπου ουσιαστικά είχα απεριόριστη πρόσβαση στην επικοινωνία σχεδόν κάθε άνδρα, γυναίκας και παιδιού σε αυτό τον πλανήτη που είχε καλέσει έναν τηλεφωνικό αριθμό ή είχε ακουμπήσει υπολογιστή στη ζωή του. Ανάμεσα σ' εκείνους τους ανθρώπους συγκαταλέγονταν και περίπου 320 εκατομμύρια συμπατριώτες μου Αμερικανοί, οι οποίοι στην καθημερινότητά τους βρίσκονταν υπό παρακολούθηση, γεγονός το οποίο παραβίαζε βάνουσα όχι μονάχα το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά και τις θεμελιώδεις αρχές κάθε ελεύθερης κοινωνίας.

Ο λόγος που διαβάζετε ετούτο το βιβλίο είναι ότι έκανα κάτι επικίνδυνο για οποιονδήποτε άνθρωπο στη θέση μου: αποφάσισα να πω την αλήθεια. Συγκέντρωσα εσωτερικά έγγραφα των μυστικών υπηρεσιών, τα οποία αποδείκνυαν ότι η κυβέρνηση των ΗΠΑ παρανομούσε και τα παρέδωσα σε δημοσιογράφους, οι οποίοι διασταύρωσαν την ακρίβειά τους και τα δημοσίευσαν, προκαλώντας σάλο.

Το βιβλίο ετούτο περιγράφει το πώς κατέληξα σ' αυτή την απόφαση, τις ηθικές αρχές και τις αξίες που με οδήγησαν σε αυτήν, καθώς και το πώς διαμορφώθηκαν – πράγμα που σημαίνει πως το βιβλίο ετούτο περιγράφει επίσης τη ζωή μου.

Τι είναι η ζωή του ανθρώπου; Κάτι περισσότερο απ' όσα λέμε· κάτι περισσότερο ακόμη και απ' όσα κάνουμε. Ζωή είναι το τι αγαπάμε, τα πράγματα στα οποία πιστεύουμε. Για μένα αυτό που αγαπώ και στο οποίο πιστεύω πάνω απ' όλα είναι η επικοινωνία, η ανθρώπινη επικοινωνία, και οι τεχνολογίες μέσα από τις οποίες επιτυγχάνεται. Οι τεχνολογίες αυτές περιλαμβάνουν και τα βιβλία, φυσικά. Για τη δική μου γενιά όμως η επικοινωνία εν πολλοίς ταυτίστηκε με το διαδίκτυο.

Προτού φρίξετε, καθώς ξέρετε καλά την τοξική παράνοια που διαποτίζει αυτό τον κόσμο στην εποχή μας, σας παρακαλώ να καταλάβετε πως για μένα, όταν το γνώρισα, το διαδίκτυο ήταν κάτι πολύ διαφορετικό. Ήταν ένας φίλος, ένας γονιός. Μια κοινότητα χωρίς σύνορα ή όρια, μια φωνή και ταυτόχρονα ένα εκατομμύριο φωνές, μια κοινή μεθόριος η οποία είχε αποικιστεί, αλλά δεν είχε πέσει θύμα εκμετάλλευσης από τις διάφορες φυλές που συνυπήρχαν φιλικά, καθώς το κάθε μέλος ήταν ελεύθερο να επιλέξει το όνομά του, την ιστορία και τα έθιμά του. Όλοι φορούσαν μάσκες, κι όμως αυ-

τή η κουλτούρα της ανωνυμίας μέσω της πολυωνυμίας παρήγε περισσότερη αλήθεια παρά ψέμα, γιατί ήταν δημιουργική και συνεργατική, όχι εμπορική και ανταγωνιστική. Εντάσεις υπήρχαν οπωσδήποτε, όμως υπερτερούσε η καλή προαίρεση και τα φιλικά αισθήματα, όπως ακριβώς άρμοζε στο πνεύμα των πρώτων αποίκων.

Θα με καταλάβετε, λοιπόν, όταν πω ότι πλέον δεν αναγνωρίζω το διαδίκτυο στην εποχή μας. Αξίζει να επισημάνουμε πως η αλλαγή αυτή αποτέλεσε συνειδητή επιλογή, είναι αποτέλεσμα μιας συστηματικής προσπάθειας εκ μέρους λίγων προνομιούχων. Η πρώτη σπουδή να μετατραπεί το εμπόριο σε ηλεκτρονικό εμπόριο γρήγορα οδήγησε σε μια φούσκα, κι αυτή, λίγο μετά την αυγή της νέας χιλιετίας, σε μια κατάρρευση. Στη συνέχεια, οι εταιρείες συνειδητοποίησαν πως όσοι συνδέονταν στο διαδίκτυο είχαν πολύ μικρότερο ενδιαφέρον να ξοδέψουν απ' ό,τι να μοιραστούν και ότι η ανθρώπινη επικοινωνία που το διαδίκτυο καθιστούσε εφικτή θα μπορούσε να αποτελέσει αντικείμενο εμπορικής εκμετάλλευσης. Εφόσον εκείνοι που συνδέονταν στο διαδίκτυο κατά κύριο λόγο ενδιαφέρονταν να ενημερώσουν τους συγγενείς, τους φίλους τους αλλά και αγνώστους για το τι έκαναν και με τη σειρά τους να μάθουν τι έκαναν οι συγγενείς, οι φίλοι τους αλλά και άγνωστοι, τότε το μόνο που είχαν να κάνουν οι εταιρείες ήταν να βρουν έναν τρόπο να διεισδύσουν σ' αυτές τις κοινωνικές σχέσεις και να αντλήσουν κέρδος.

Αυτή ήταν η αφετηρία της καπιταλιστικής παρακολούθησης και το τέλος του διαδικτύου όπως το γνώρισα εγώ.

Ήταν το δημιουργικό διαδίκτυο αυτό που κατέρρευσε, καθώς αμέτρητοι θαυμάσιοι, δύσκολοι, ιδιαίτεροι ιστότοποι οδηγήθηκαν σε κλείσιμο. Η υπόσχεση μιας ευκολότερης εμπειρίας οδήγησε τον κόσμο στο να ανταλλάξει τις προσωπικές ιστοσελίδες του –οι οποίες απαιτούσαν διαρκή και κοπιαστική συντήρηση– με μια σελίδα στο Facebook και έναν λογαριασμό Gmail. Η εντύπωση της ιδιοκτησίας ήταν εύκολο να παρερμηνευτεί με την πραγματικότητα. Ελάχιστοι το καταλαβαίναμε τότε, όμως τίποτε απ' όσα θα μοιραζόμασταν στη συνέχεια δε θα μας ανήκε πλέον. Οι διάδοχοι των εταιρειών ηλεκτρονικού εμπορίου που είχαν αποτύχει, καθώς δεν κατάφεραν να βρουν τίποτε που θα μας ενδιέφερε να αγοράσουμε, τώρα είχαν ένα νέο προϊόν να πουλήσουν.

Αυτό το νέο προϊόν ήμαστε όλοι Εμείς.

Η προσοχή μας, οι δραστηριότητές μας, οι τοποθεσίες μας, οι επιθυμίες

μας, όσα αποκαλύπταμε για τον εαυτό μας, συνειδητά ή μη, βρίσκονταν υπό παρακολούθηση και πωλούνταν κρυφά, ούτως ώστε να καθυστερήσει η αναπόφευκτη εκδήλωση της αίσθησης εισβολής στη ζωή μας, γεγονός που, για τους περισσότερους από εμάς, εκδηλώνεται μόλις τώρα. Και η παρακολούθηση αυτή έμελλε να ενθαρρυνθεί ενεργά, ακόμη και να χρηματοδοτηθεί από πλήθος κυβερνήσεων που λαχταρούσαν τον τεράστιο όγκο πληροφοριών που θα μπορούσαν να συλλέξουν. Πέρα από τα στοιχεία σύνδεσης στις διάφορες σελίδες και στις τραπεζικές συναλλαγές, σχεδόν καμία από τις διαδικτυακές μορφές επικοινωνίας δεν ήταν κρυπτογραφημένη στις αρχές του 21ου αιώνα, πράγμα το οποίο σήμαινε ότι σε πολλές περιπτώσεις οι κυβερνήσεις δε χρειαζόταν καν να μπουν στον κόπο να προσεγγίσουν τις εταιρείες προκειμένου να μάθουν τι έκαναν οι πελάτες τους. Μπορούσαν απλώς να κατασκοπεύουν τον κόσμο χωρίς να το ξέρει κανείς.

Η κυβέρνηση των ΗΠΑ, αδιαφορώντας επιδεικτικά για τον Καταστατικό Χάρτη πάνω στον οποίο εδράζεται, έπεσε θύμα ακριβώς αυτού του πειρασμού, κι από τη στιγμή που γεύτηκε τον καρπό του φαρμακερού δέντρου, κυριεύθηκε από έναν αδιάκοπο πυρετό. Απέκτησε κρυφά τη δυνατότητα να προχωρά σε μαζικές παρακολουθήσεις, δυνατότητα η οποία εξ ορισμού πλήττει τους αθώους πολύ περισσότερο απ' ό,τι τους ενόχους.

Μόνον όταν άρχισα να αντιλαμβάνομαι καλύτερα αυτή την παρακολούθηση και τα δεινά της, άρχισε να με στοιχειώνει η σκέψη πως εμείς οι πολίτες –οι πολίτες όχι μονάχα μιας χώρας αλλά ολόκληρου του κόσμου– ουδέποτε είχαμε τη δυνατότητα να ψηφίσουμε ή έστω να εκφράσουμε την άποψή μας γύρω από αυτή τη διαδικασία. Το σύστημα της σχεδόν καθολικής παρακολούθησης είχε δημιουργηθεί όχι μονάχα χωρίς τη συγκατάθεσή μας, αλλά και με τρόπο που εσκεμμένα απέκρυπτε κάθε πτυχή των προγραμμάτων του, ώστε να μην υποπέσουν στην αντίληψή μας. Σε κάθε βήμα, οι μεταβαλλόμενες διαδικασίες και οι συνέπειές τους διατηρούνταν μυστικές απ' όλους, συμπεριλαμβανομένων και των περισσότερων πολιτικών. Σε ποιον θα μπορούσα να στραφώ; Σε ποιον θα μπορούσα να μιλήσω; Ακόμη και το να ψελίσω την αλήθεια σε κάποιον δικηγόρο, σε κάποιον δικαστή ή ακόμη και στο Κογκρέσο είχε καταστεί κακούργημα, τόσο αυστηρά τιμωρούμενο, ώστε μία απλή γενική περιγραφή των πλέον βασικών παραμέτρων ισοδυναμεί με ισόβια κάθειρξη σε κάποια ομοσπονδιακή φυλακή.

Αισθανόμουν χαμένος και η διάθεσή μου ήταν κάκιση, καθώς πάλευα

με τη συνείδησή μου. Αγαπώ τη χώρα μου και πιστεύω στην υπηρεσία προς τον πολίτη – όλη μου η οικογένεια, όλη μου η γενιά εδώ και αιώνες περιλαμβάνει άνδρες και γυναίκες που σε όλη τους τη ζωή υπηρέτησαν αυτή τη χώρα και τους πολίτες της. Εγώ ο ίδιος είχα δώσει όρκο πίστης όχι σε κάποια Υπηρεσία, ούτε καν σε κάποια κυβέρνηση, αλλά στους πολίτες, στην υπηρεσία και στην προάσπιση του Συντάγματος, το οποίο εγγυάται τις πολιτικές ελευθερίες που τόσο βάνουσα παραβιάζονται. Πλέον, ήμουν κάτι περισσότερο από μέρος αυτής της παραβίασης: ήμουν συνεργός. Τόση δουλειά, τόσα χρόνια... τελικά, για λογαριασμό τίνος εργαζόμουν; Πώς θα μπορούσα να εξισορροπήσω τη δέσμευσή μου να τηρώ μυστικότητα απέναντι στις Υπηρεσίες που με προσλάμβαναν και στον όρκο που είχα δώσει στις θεμελιώδεις αρχές της χώρας μου; Σε ποιον ή σε τι όφειλα πρωτίστως πίστη; Σε ποιο σημείο θα ήμουν ηθικά υποχρεωμένος να παραβώ τον νόμο;

Καθώς αναλογιζόμουν αυτές τις αξίες, κατέληξα στις απαντήσεις. Συνειδητοποίησα πως το να βγω μπροστά και να φανερώσω σε κάποιους δημοσιογράφους την έκταση των παρανομιών που διέπραττε η χώρα μου, δε σήμαινε πως επιδίωκα οτιδήποτε το ριζοσπαστικό, όπως την πτώση της κυβέρνησης ή τη διάλυση των μυστικών υπηρεσιών. Θα σηματοδοτούσε μια επιστροφή στην επιδίωξη της επίτευξης των στόχων που από μόνες τους είχαν περιγράψει τόσο η κυβέρνηση όσο και οι υπηρεσίες πληροφοριών.

Ο βαθμός ελευθερίας μιας χώρας μετρείται αποκλειστικά και μόνο μέσα από τον σεβασμό που επιδεικνύει προς τα δικαιώματα των πολιτών της, και είμαι απόλυτα πεπεισμένος πως αυτά τα δικαιώματα επί της ουσίας συνιστούν περιορισμούς της κρατικής εξουσίας, περιορισμούς που περιγράφουν επακριβώς τις περιπτώσεις όπου η κυβέρνηση δεν μπορεί να παρεισφρήσει στο πλαίσιο των ατομικών δικαιωμάτων, τα οποία στη διάρκεια της Αμερικανικής Επανάστασης περιγράφηκαν με τον όρο «ελευθερία» και στη διάρκεια της Διαδικτυακής Επανάστασης περιγράφονται με τον όρο «ιδιωτικότητα».

Έχουν περάσει έξι χρόνια από τη στιγμή που αποφάσισα να μιλήσω, καθώς έγινα μάρτυρας μιας καθοδικής πορείας στη δέσμευση των κυβερνήσεων, υποτίθεται προηγμένων χωρών, σε ολόκληρο τον κόσμο ως προς την προστασία αυτής της ιδιωτικότητας, την οποία θεωρώ –όπως τη θεωρούν και τα Ηνωμένα Έθνη– ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Στο διάστημα αυτών των χρόνων όμως η καθοδική πορεία συνεχίστηκε, καθώς οι δημοκρατίες υποκύπτουν στον αυταρχικό λαϊκισμό. Κι αυτή η οπισθοδρομία

ση δεν καταγράφεται πουθενά αλλού γλαφυρότερα απ' ό,τι στις σχέσεις των κυβερνήσεων με τον Τύπο.

Οι απόπειρες εκλεγμένων εκπροσώπων του λαού να απαξιώσουν το δημοσιογραφικό λειτούργημα καταγράφονται παράλληλα με την ολομέτωπη επίθεση σε βάρος της αλήθειας. Αυτό που είναι πραγματικό συγχέεται εσκεμμένα με το πλαστό, μέσα από τεχνολογίες ικανές να προκαλέσουν από την παραπλάνηση αυτή μία άνευ προηγουμένου παγκόσμια σύγχυση.

Γνωρίζω ετούτη τη διαδικασία καλά, καθώς η δημιουργία μιας εναλλακτικής πραγματικότητας αποτελούσε ανέκαθεν τη σκοτεινότερη τέχνη των μυστικών υπηρεσιών. Πρόκειται για τις ίδιες Υπηρεσίες που, ακόμη και στο σύντομο διάστημα της σταδιοδρομίας μου σε αυτές, είχαν αλλοιώσει πληροφορίες προκειμένου να δημιουργήσουν ένα πλαίσιο δικαιολόγησης του πολέμου, καταφεύγοντας σε παράνομες διαδικασίες κι ένα σκιώδες δικαστικό σύστημα προκειμένου να επιτραπούν οι απαγωγές, οι οποίες βαφτίστηκαν «έκτακτες κρατήσεις», τα βασανιστήρια, που μετονομάστηκαν σε «ενισχυμένες ανακριτικές τεχνικές», και η μαζική παρακολούθηση, που περιγράφηκε σαν «χύδην συλλογή πληροφοριών» και τελικά δε δίστασαν ούτε στιγμή να με χαρακτηρίσουν πράκτορα των Κινέζων, πράκτορα των Ρώσων αλλά και κάτι χειρότερο: «γνήσιο τέκνο της νέας χιλιετίας».

Μπόρεσαν να ισχυριστούν τόσο πολλά πράγματα και τόσο απρόσκοπτα, κυρίως επειδή αρνήθηκα να υπερασπιστώ τον εαυτό μου. Από τη στιγμή που αποφάσισα να μιλήσω μέχρι τώρα, παρέμεινα πιστός στην απόφασή μου να μην αποκαλύψω καμία λεπτομέρεια της προσωπικής μου ζωής, που θα μπορούσε να προκαλέσει ακόμη μεγαλύτερη στεναχώρια στους συγγενείς και στους φίλους μου, που ήδη υπέφεραν αρκετά λόγω των αρχών μου.

Η έγνοια μου μήπως επιδεινώσω την ταλαιπωρία τους ήταν που με έκανε να διστάζω να γράψω αυτό το βιβλίο. Τελικά, η απόφαση να φανερώσω τα στοιχεία των ανομιών της κυβέρνησης ήταν για μένα ευκολότερη απ' ό,τι να πάρω την απόφαση να περιγράψω εδώ τη ζωή μου. Οι ανομίες αυτές απαιτούσαν μian αντίδραση, όμως κανείς δε γράφει τα απομνημονεύματά του επειδή δεν μπορεί να αντισταθεί στις επιταγές της συνείδησής του. Αυτός ήταν ο λόγος που προσπάθησα να εξασφαλίσω την άδεια κάθε συγγενή, φίλου και συναδέλφου που κατονομάζεται ή μπορεί να ταυτοποιηθεί μέσα από ετούτες τις σελίδες.

Ακριβώς όπως αρνούμαι να θεωρήσω τον εαυτό μου μοναδικό κριτή του

δικαιώματος ενός άλλου ανθρώπου στην ιδιωτικότητα, ποτέ δε διανοήθηκα πως από μόνος μου θα ήμουν σε θέση να κρίνω ποια από τα μυστικά της χώρας μου θα έπρεπε να γίνουν γνωστά στον κόσμο και ποια όχι. Αυτός ήταν ο λόγος που γνωστοποίησα τα κρατικά έγγραφα μονάχα σε δημοσιογράφους. Για την ακρίβεια, ο αριθμός των εγγράφων που γνωστοποίησα απευθείας στο κοινό είναι μηδέν.

Πιστεύω, όπως πιστεύουν κι εκείνοι οι δημοσιογράφοι, ότι μια κυβέρνηση δικαιούται να διατηρεί ορισμένες πληροφορίες μυστικές. Ακόμη και η πλέον ανοιχτή δημοκρατία στον κόσμο πρέπει να είναι σε θέση να διατηρεί απόρρητη, λόγου χάρη, την ταυτότητα των μυστικών πρακτόρων της και τις κινήσεις των στρατευμάτων της. Το βιβλίο αυτό δεν περιέχει καμία τέτοια μυστική πληροφορία.

Το να περιγράψω τη ζωή μου, ενώ παράλληλα θα προστατεύω την ιδιωτικότητα αγαπημένων μου προσώπων και δε θα εκθέτω μυστικά τα οποία δικαίως διατηρεί η κυβέρνηση, δεν είναι διόλου απλό, όμως αυτό είναι το έργο μου. Εκεί θα με βρείτε, να ισορροπώ ανάμεσα σ' ετούτες τις δύο ευθύνες.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-3305-9

9 786180 133059

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 23664